

Onderzoeksraad voor de Veiligheid
mr. T.H.J. Joustra
Postbus 95404
2509 CK Den Haag

Directoraat-Generaal
Bestuur en Wonen

Directie Bouwen en
Energie

Contactpersoon

Kenmerk
2016-0000791942

Uw kenmerk
OvV-16501032

Datum 22 december 2016
Betreft reactie rapport 'Hijsongeval Alpen aan de Rijn'

Geachte heer Joustra,

Op 29 juni 2016 heeft u mij het rapport "Hijsongeval Alphen aan de Rijn" gestuurd. Ik ben de onderzoeksraad zeer erkentelijk voor haar gedegen analyse van het hijsongeval. In het rapport heeft u vier aanbevelingen gedaan, waarvan drie aanbevelingen gericht zijn aan mij. In deze brief geef ik een reactie op deze aanbevelingen en informeer ik u over de acties die in gang gezet worden.

Ik vermeld voor de leesbaarheid eerst steeds uw aanbeveling¹, vervolgens ga ik kort in op het huidige juridische kader en ik sluit af met mijn reactie. Onderaan de brief geef ik tot slot een samenvatting van de acties.

Aanbeveling 2

Bewerkstellig, samen met de bouwsector, dat opdrachtgevers in de overeenkomsten die zij sluiten met de partijen die deelnemen aan het project:

- 1. één centrale partij aanwijzen die verantwoordelijkheid draagt voor een systematisch proces van risicobeheersing voor het gehele bouwproces, met inbegrip van de omgevingsveiligheid en*
- 2. dat zij de overige partijen verplichten om onder regie van de aldus aangewezen partij zodanig met elkaar samen te werken als nodig is voor een doelmatige organisatie van dat proces van risicobeheersing.*

De risicoverantwoordelijkheid en samenwerkingsverplichtingen dienen helder en coherent te worden geregeld in de algemene voorwaarden bij overeenkomsten die de opdrachtgever en de partijen die deelnemen aan een bouwproject met elkaar sluiten.

Huidige juridisch kader

De meeste bouwovereenkomsten zijn voor wat betreft de ontwerpfase van bouwprojecten gebaseerd op de DNR 2011² en voor wat betreft de uitvoeringsfase

¹ De nummering van de aanbevelingen uit uw rapport zijn aangehouden.

op de UAV 2012³ of de UAV-gc 2005⁴. De veiligheid voor de omgeving rondom een bouwplaats is geregeld in het Bouwbesluit 2012 (artikel 8.2 en 8.7). De genoemde contractvormen geven geen standaardbepalingen voor het beleggen van de verantwoordelijkheid voor deze omgevingsveiligheid.

Naast de omgevingsveiligheid speelt bij bouwprojecten ook de veiligheid van de werknemers op de bouwplaats. Het Arbeidsomstandighedenbesluit (artikel 2.26 e.v.) is hierop van toepassing. Voor het vastleggen van de verantwoordelijkheden voor deze veiligheid zijn in de UAV 2012 en UAV-gc 2005 wel standaardbepalingen opgenomen. In de DNR 2011 kunnen bij de ontwerpende partij taken worden belegd met betrekking tot het veiligheids- en gezondheidsplan.

Reactie op aanbeveling 2

Ik ben het met de Onderzoeksraad eens dat een goede contractuele vastlegging van de verantwoordelijkheid voor de omgevingsveiligheid van groot belang is. Ik constateer dat als het gaat om de veiligheid van werknemers op de bouwplaats dit al geregeld is in de UAV 2012, UAV-gc 2005 en DNR. Omdat de borging van omgevingsveiligheid samenhangt met de borging van de veiligheid van de werknemers op de bouwplaats, ligt het in de rede te werken naar een situatie dat beide vormen van veiligheid integraal wordt vastgelegd in contracten. Ik zal in overleg treden met het bouwbedrijfsleven om de omgevingsveiligheid in de standaardbepalingen van de DNR 2011, UAV 2012 en UAV-gc 2005 te laten opnemen.

Aanbeveling 3

Bewerkstellig dat in aanbestedingsprocedures voor bouwprojecten in stedelijk gebied omgevingsveiligheid als gunningscriterium wordt opgenomen en in contracten nader wordt gereguleerd.

Huidige juridisch kader

De aanbestedingsregelgeving bestaat onder meer uit de Aanbestedingswet 2012, het Aanbestedingsbesluit, de Gids Proportionaliteit en het Aanbestedingsreglement Werken 2016. Deze regelgeving is alleen van toepassing op overheidsopdrachten en is niet beperkt tot bouwprojecten. De Aanbestedingswet 2012 bepaalt dat een opdracht in beginsel gegund dient te worden op grond van de economisch meest voordelige inschrijving. Wanneer deze op basis van de beste prijs/kwaliteit wordt bepaald, kunnen er conform artikel 2.115 Aanbestedingswet 2012 nadere criteria worden gesteld. De genoemde criteria zijn niet uitputtend en omgevingsveiligheid bij bouwprojecten kan als criterium worden opgenomen. Zolang de aanbestedende dienst zich aan de algemene aanbestedingsbeginselen houdt, is hij vrij te bepalen welke criteria hij opneemt in de aanbesteding. Ook kan hij zelf de zwaarte die hij toekent aan die

² De Nieuwe Regeling 2011, Rechtsverhouding opdrachtgever – architect,ingenieur en adviseur (DNR 2011)

³ Besluit vaststelling Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UAV 2012)

⁴ Uniforme Administratieve Voorwaarden voor Geïntegreerde Contractvormen 2005 (UAV-gc 2005)

criteria en de manier waarop hij uiteindelijk toetst of de inschrijving voldoet aan de door hem gestelde criteria, bepalen. Daarnaast is het mogelijk om eisen te stellen in een aanbesteding, zoals met betrekking tot omgevingsveiligheid. Op een eis wordt, in tegenstelling tot bij gunningscriteria, geen onderscheid gemaakt in zwaarte. Een inschrijver dient in alle gevallen aan de eis te voldoen. Een inschrijving die niet voldoet aan de eisen moet terzijde worden geschoven.

Reactie op aanbeveling 3

Ik ben mening dat het meenemen van de omgevingsveiligheid bij aanbestedingen in de bouw in stedelijk gebied gewenst is. Ik constateer dat opdrachtgevers hiervoor al de mogelijkheden hebben en dat het wettelijk vastleggen hiervan niet nodig is. Wel zal de rijksoverheid door middel van voorlichting aandacht besteden aan dit onderwerp. Dit zal gebeuren door het PIANOo Expertisecentrum Aanbesteden van het ministerie van Economische Zaken. Op de website van dit Expertisecentrum is gedetailleerde informatie te vinden omtrent het toepassen van gunningscriteria en het stellen van eisen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van jurisprudentie. Op deze website van het Expertisecentrum zal aandacht worden besteed aan eisen voor omgevingsveiligheid, zodat partijen worden gestimuleerd deze in de toekomst vaker toe te passen bij aanbestedingen.

Aanbeveling 4

Veranker een risicogestuurd afwegingskader in het Bouwbesluit dat bepaalt onder welke omstandigheden een bouwveiligheidsplan als voorwaarde voor de verlening van een omgevingsvergunning geboden is.

Zorg voor veiligheid is een kerntaak van de overheid. Indien risicovolle bouwprojecten worden voorgedragen voor vergunningverlening, dient de gemeente zich ervan te verzekeren dat de veiligheid van de omgeving van een bouwwerk gewaarborgd is. Daartoe bestaat een wettelijk instrument in de vorm van een bouwveiligheidsplan. Dit plan is echter facultatief. De Raad is van oordeel dat het bouwveiligheidsplan vaker en intensiever gebruikt kan worden om de omgevingsveiligheid van bouwprojecten te verzekeren. Voor de vraag onder welke omstandigheden een bouwveiligheidsplan geboden is, acht de Raad het van belang dat gemeenten hierin ondersteund worden door een wettelijk vastgelegd afwegingskader. De risicoafweging of een bouwveiligheidsplan geboden is, wordt hierdoor onderbouwd en transparant.

Huidig juridisch kader

Het Bouwbesluit 2012 regelt in artikel 8.2 dat er bij het uitvoeren van bouwwerkzaamheden maatregelen moeten worden getroffen ter voorkoming van letsel van personen op een aangrenzend perceel, aangrenzende openbare weg en het bouwterrein zelf. In artikel 8.7 is geregeld dat op aanwijzing van het bevoegd gezag (gemeente) deze maatregelen opgenomen moeten zijn in een veiligheidsplan. In artikel 2.2 lid 6 van de Ministeriële regeling Omgevingsrecht is verder vastgelegd dat een veiligheidsplan moet worden verstrekt door de aanvrager bij de vergunningaanvraag voor een bouwactiviteit. Gemeenten hebben beleidsvrijheid bij de invulling en beoordeling van deze voorschriften voor een specifiek bouwproject.

Reactie op aanbeveling 4

Ik ben over deze aanbeveling in overleg gegaan met de Vereniging Bouw- en Woningtoezicht Nederland (VBWTN). Uit dit overleg is naar voren gekomen dat gemeenten behoefte hebben aan een afwegingskader bij de beoordeling van omgevingsveiligheid. Mede naar aanleiding van het kraanincident in Alphen aan de Rijn is door de VBWTN daarom zelf al het initiatief genomen om een document voor de beoordeling van de omgevingsveiligheid op te stellen. Met dit document krijgen gemeenten een uniform instrument in handen om de omgevingsveiligheid goed te organiseren, te borgen en uit te voeren. Onderdeel van dit document zal ook een afwegingskader zijn voor het eisen van een veiligheidsplan. De VBWTN wil graag dat dit document een verwijzing krijgt in het nieuwe Besluit Bouwwerken Leefomgeving (of de daar bij behorende ministeriële regeling) dat volgens planning in 2019 in werking treedt. De VBWTN vindt het hierbij van belang dat de wijze waarop dit zal gebeuren de gemeente nog steeds voldoende beleidsvrijheid geeft.

Ik waardeer het initiatief van de VBWTN om te komen tot een beoordelingsdocument. Het maakt duidelijk dat gemeenten de omgevingsveiligheid serieus nemen en lering trekken uit het incident in Alphen aan de Rijn. Dit document kan leiden tot een verbetering van het toezicht van gemeenten op de omgevingsveiligheid bij bouwprojecten. Ik zal de ontwikkeling van dit document volgen en in overleg met de VBWTN en andere bouwpartijen bezien hoe in het nieuwe Besluit Bouwwerken Leefomgeving naar dit document kan worden verwezen.

Samenvattend

Met de volgende acties geef ik invulling aan de aanbevelingen:

- Ik zal in overleg treden met het bouwbedrijfsleven om de omgevingsveiligheid in de standaardbepalingen van de DNR 2011, UAV 2012 en UAV-gc 2005 te laten opnemen;
- Door het ministerie van Economische Zaken zal op de website van het PIANOo Expertisecentrum Aanbesteden aandacht worden besteed aan het opnemen van aanbestedingseisen voor omgevingsveiligheid;
- In overleg met de VBWTN en andere bouwpartijen zie ik hoe in het nieuwe Besluit Bouwwerken Leefomgeving naar het document dat de VBWTN maakt voor omgevingsveiligheid kan worden verwezen.

**Directoraat-Generaal
Bestuur en Wonen**

**Directie Bouwen en
Energie**

Datum

Kenmerk

2016-0000791942

Uw kenmerk

OvV-16501032

Met bovenstaande acties verwacht ik dat tot een betere borging van de omgevingsveiligheid bij bouwprojecten kan worden gekomen.

Hoogachtend,
de minister voor Wonen en Rijksdienst,

drs. S.A. Blok